

Bosna i Hercegovina dio globalne klimatske akcije

Od 2023. godine, Bosna i Hercegovina je partner Koalicije za klimu i čist zrak i potpisnica **Globalnog obećanja o metanu**, inicijative koja obavezuje zemlje članice na zajedničko smanjenje antropogenih emisija metana za 30% do 2030. u odnosu na 2020. godinu.

Na globalnom nivou, BiH se pridržava ključnih međunarodnih obaveza:

Pariski sporazum
Smanjenje emisija stakleničkih gasova i prilagodavanje klimatskim promjenama

Ključni element na Montrealskom protokolu
Smanjenje HFC gasova koji doprinose zagrijavanju atmosfere.

Strateški dokumenti BiH koji podržavaju ove ciljeve:

- ✓ **NDC (Nationally Determined Contribution)** - postavlja ciljeve BiH smanjenja emisija stakleničkih gasova do 2030. godine
- ✓ **NECP (National Energy and Climate Plan)** - planira mjere za energetska tranziciju, obnovljive izvore energije i smanjenje zagađenja zraka.

Izvori super zagađivača u Bosni i Hercegovini

Pojoprivreda #metan

- 70% emisija metana dolazi iz stočarstva (FAO, 2022)
- Glavni izvori: enterička fermentacija (varenje kod preživača) i upravljanje stajnjakom
- Biogazna postrojenja su vrlo rijetka; nema anaerobne digestije (pretvaranje otpada u biogas)
- Veliki udio gubitaka hrane - dodatne emisije metana
- Ograničenja: fragmentirano zemljišno vlasništvo, zastarjeli sistemi upravljanja stajnjakom, slaba institucionalna podrška

Sektor hlađenja #HFC

- Značajan izvor HFC emisija
- Problemi: zastarjela oprema, curenje rashladnih sredstava, visoka potrošnja energije
- Prirodni rashladni mediji (CO₂, NH₃, ugljikovodici) rijetko se koriste

Fosilna goriva #metan #crnogljik #NHVOC

- 60% struje iz uglja; termoelektrane >30 godina stare, bez filtracije i kontrole emisija (IEA, 2022)
- Metan (CH₄) najvećim dijelom iz rudarstva i uslijed nepotpunog sagorijevanja fosilnih goriva
- Hvatanje i iskoristavanje metana trenutno nije u primjeni
- Crni ugljik: iz nepotpunog sagorijevanja uglja i drveta u ložištima te fosilnih goriva u vozilima

Domaćinstvo #crnogljik #PM_{2.5} #PM₁₀

- Zastarjeli uređaji i peći > emisije crnog ugljika, PM_{2.5} i PM₁₀
- Nedostatak ventilacije > povećava izloženost zagađivačima i zdravstvene rizike
- Niska dostupnost energetske efikasne uređaja > veća potrošnja i emisije
- Biogas i solarni sistemi rijetko dostupni; domaćinstva u ruralnim područjima često nemaju pristup čistim gorivima

Transport #crnogljik #PM_{2.5} #PM₁₀

- Potrošnja goriva 2014-2022 +34% (IEA, 2022)
- Broj vozila + sa 1,06 mil. na 1,14 mil.; >60% starije od 15 godina
- Domatna dizel > emisije crnog ugljika i PM
- Električna vozila <1%
- Javni prevoz i željeznice zastarjeli; elektrifikacija minimalna

Otpad #metan #crnogljik #PM_{2.5}

- Metan (CH₄) iz deponija, ~40% otpada je organski
- Nedostatak reciklaže i kompostiranja > povećava količinu organskog otpada na deponijama
- Deponije nemaju sisteme za hvatanje metana
- Otvorena odlagališta i spaljivanje otpada > dodatne emisije crnog ugljika i PM_{2.5}

Bosna i Hercegovina u borbi protiv super zagađivača

Saznajte više o projektu

Climate and Clean Air Coalition (CCAC)

Ovi dokumenti će:

- ✓ Identifikovati ključne sektore za smanjenje emisija kratkotrajnih zagađujućih materija (super zagađivača)
- ✓ Ponuditi sistemsko i operativno rješenje za smanjenje emisija kroz prioritizirane mjere za djelovanje
- ✓ Predložiti akcijski plan djelovanja uz usklađenost sa međunarodnim obavezama

Bosna i Hercegovina, uz podršku CCAC-a, priprema Plan za smanjenje emisija kratkotrajnih zagađujućih materija i Mapu puta za smanjenje emisija metana.

MISIJA SMANJENJA METANA

@misijasmanjenjemetana **@misijasmanjenjemetana**

CLIMATE & CLEAN AIR COALITION (CCAC)

People in Need **CEO** **STEP**